

Kronika – *Cronicle*

Za doc. RNDr. Janom Patočkom, DrSc.

Dňa 13. marca 2009 nás vo veku 83 rokov navždy opustil doc. RNDr. Jan Patočka, DrSc. popredný lesnícky entomológ, ekológ, významná a uznávaná osobnosť slovenskej i svetovej vedy.

Keď sme pred tromi rokmi oslavovali osemdesiatiny docenta Patočku, nikto z nás netušil, ako skoro sa budeme musieť s našim priateľom rozlúčiť. Ako blesk z jasného neba zasiahla táto smutná a nečakaná správa celú entomologickú pospolitosť, vedeckú obec a najmä pracovníkov Národného lesníckeho centra – Lesníckeho výskumného ústavu Zvolen a Ústavu ekológie lesa Slovenskej akadémie vied, kde docent Patočka pôsobil celý svoj aktívny život ako vynikajúci vedec, pracovitý a skromný pracovník.

Jan Patočka sa narodil 25. septembra 1925 v Českých Budejoviciach. Tu navštevoval Jirsíkovo gymnázium, kde v roku 1944 zmaturoval. Už od mladosti sa zaujímal o biológiu a zvlášť entomológiu. To bol dôvod prečo sa prihlásil na štúdium prírodopisu a zemepisu na Karlovu univerzitu v Prahe, ktoré ukončil v roku 1948. Od januára 1949 nastúpil ako asistent na oddelenie ochrany lesov Výskumného lesníckeho ústavu v Banskej Štiavnici. Tu pracoval až do odchodu do dôchodku takmer 40 rokov. Od roku 1948 žil a pôsobil na Slovensku. Od roku 1953 bol vedúcim oddelenia ochrany lesa, neskôr odboru ochrany lesa a poľovníctva. Keďže pokladal ochranu lesa za komplexnú disciplínu, odbor sa pod jeho vedením rozrástol o viacero špecializácií, personálne sa upevnil a dobudoval. V roku 1959 obhájil vedeckú hodnosť kandidáta biologických vied na Biologickom ústave ČSAV v Prahe a v roku 1962 habilitoval z lesníckej zoológie a entomológie na Vysokej škole lesníckej a drevárskej vo Zvolene. V roku 1964 získal štipendium nadácie Alexandra Humboldta a následne rok pracoval v Mníchove. V roku 1970 obhájil dizertačnú prácu pre získa-

nie titulu doktora biologických vied. Vypracoval sa na uznávaného špecialistu v oblasti lesníckej entomológie a najmä lepidopterológie. Potom jeho život odborne aj ľudsky významne poznačili roky normalizácie. Bolo mu bránené publikovať a zastávať významnejšie pozície. Po odchode do dôchodku v roku 1989 nastúpil na čiastočný pracovný úväzok na Ústav ekológie lesa SAV vo Zvolene, kde pôsobil až do svojej smrti. Po uvoľnení pomerov a čiastočnom rehabilitovaní po roku 1989 sa horlivo pustil do práce. Pracoval v teréne, viedol študentov, publikoval... Opakovane získal štipendium nadácie Alexandra Humboldta a možnosť pracovať v Mníchove. Zúčastnil sa na pozvanie Dánskej entomologickej spoločnosti Európskeho lepidopterologického kongresu v Kodani v roku 2002. Študoval entomologický materiál v zahraničných múzeách, napríklad v Leidene, Amsterdame, Budapešti... V tomto období vznikli aj niektoré jeho najvýznamnejšie diela. Jednoznačne medzi ne patrí napríklad dvojzväzková monografia o kuklách stredoeurópskych motýľov, ktorá vyšla v roku 2005 v Dánsku.

Celý svoj plodný život pracoval v oblasti lesníckej entomológie, ekológie a ochrany lesov so špecializáciou na motýle, najmä ich nedospelé štádiá – kukly. Celkom uverejnil viac ako 200 pôvodných vedeckých prác, z nich väčšiu časť v zahraničí. Podieľal sa ako autor, resp. spoluautor na viac ako 20 knihách.

Za dlhoročnú spoluprácu mu bola pri príležitosti jeho osemdesiatin udelená zlatá medaila Výskumného ústavu lesného hospodárstva a poľovníctva v Prahe – Strnadoch. Pri rovnakej príležitosti ocenila dlhoročnú spoluprácu s doc. RNDr. Janom Patočkom, DrSc. aj Poľnohospodárska a lesnícka univerzita v Brne. V roku 2008 pri príležitosti 110. výročia lesníckeho výskumu na Slovensku mu Národné lesnícke centrum Zvolen udelilo

zlatú medailu za mimoriadne významný prínos k rozvoju lesníctva.

Docent Patočka sa stal už počas svojho života symbolom vedeckej invencie, húževnatosti, pracovitosti a zanietenosti. Jeho blízky ho poznali ako priateľského, priameho, veselého kolegu a charizmatického človeka. Bol príkladom svedomitého manžela a otca (dve dcéry a syn). Vo voľných chvíľach rád počúval vážnu hudbu, ktorá mu pomáhala nachádzať silu na prekonávanie životných prekážok.

Jeho odchod je veľkou stratou pre domácu i zahraničnú vedeckú komunitu aj pre všetkých jeho blízkych a priateľov. Česť jeho pamiatke.

Milan ZÚBRİK
Národné lesnícke centrum
– Lesnícky výskumný ústav Zvolen
T. G. Masaryka 22
SK – 960 92 Zvolen